

Vyjádření ADV k výhradám k domácímu vzdělávání na 2. stupni ZŠ, které zazněly při projednávání novely školského zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR dne 19. září 2014

Marta Semelová (KSČM): *„Ale uvědomme si, že se v kolektivu děti učí komunikovat se svými vrstevníky, že se učí prosazovat své názory, ale také přijímat názory jiných. Učí se přijímat porážku, ale i vítězit. To jsou všechno věci, které jsou nenahraditelné a ke kterým přispívá i ta škola, která nejenom vzdělává, ale vychovává taky pro budoucnost.“*

Rodiče v domácím vzdělávání jsou si nezastupitelné role vrstevníků v socializaci dítěte plně vědomi. Proto se snaží aktivně vytvářet příležitosti pro společné trávení času s dětmi z jiných rodin i sociálních prostředí. Díky vyšší efektivitě domácího vzdělávání mají děti dostatek času na odpolední zájmové aktivity v různých oddílech, klubech, navštěvují řadu kroužků. To jim umožňuje dostat se do kontaktu s velmi širokým spektrem svých vrstevníků, často širším, než jaké poskytuje běžná školní třída. Kromě toho i výuka samotná také často probíhá ve skupinách – obvykle se domluví několik rodin a umožní tak vzdělávání svých dětí ve věkově různorodých kolektivech, které jsou pro další život i sociální vazby přínosné i ve srovnání s věkově homogenní skupinou jedné školní třídy. Je důležité si uvědomit, že kromě docházky do školy se nikdo z nás v dalším životě již ve věkově homogenním kolektivu nepohybuje. Všechny zkušenosti, které ve svém příspěvku zmiňuje paní poslankyně Semelová, děti v domácím vzdělávání získávají, byť v jiném prostředí, než je školní třída. V neposlední řadě je potřeba poukázat na skutečnost, že během 16 let na prvním stupni a 7 let na druhém stupni (v rámci pokusného ověřování) se problémová socializace neprokázala.

Marta Semelová (KSČM): *„A pokud se jedná o druhý stupeň, my požadujeme pedagogickou kvalifikaci, magisterské studium, aprobaci. A doma si nedovedu představit toho geniálního rodiče, který zvládne se vzděláním, které ani není pedagogické, obsáhnout celou škálu vyučovacích předmětů od češtiny přes chemii, přes zeměpis, přes výchovy a tak dále.“*

Rodiče v domácím vzdělávání nemusí nutně vyučovat všechny předměty, musí ale kvalifikovanou výuku zajistit. Ty oblasti, ve kterých mají dostatek znalostí a dovedností, rodiče vyučují sami. Pro další využívají reciproční výměny s dalšími rodinami: na vybrané předměty zajišťuje rodina vždy výuku pro několik dětí, ty se pak u různých rodin vystřídají (což je mimochodem další z prostředků socializace). Když nedokáží rodiče kvalitní výuku zajistit z vlastních zdrojů, najímají si pro vybrané předměty profesionály. Ostatně o kvalitě výuky svědčí především výsledky pokusného ověřování. Zpráva z pokusného ověřování, kterou vypracoval Národní ústav pro vzdělávání (přímo řízená organizace MŠMT) uvádí: *„Na konci školního roku 2011/2012 z celkového počtu 102 žáků zařazených do PO IV jich 37 prospělo a 65 prospělo s vyznamenáním.“* Z toho je tedy zřejmé, že rodiče pro své děti dokáží zajistit dostatečně kvalifikovanou výuku. Uvedený poměr žáků, kteří prospěli a prospěli s vyznamenáním, by byl jistě pro každou školu důvodem k hrdosti.

Petr Kořenek (ČSSD): *Ale osobně i ze zkušeností, které mám ze školy, si myslím, že bychom neměli podporovat sociálně izolované jedince. Dneska všude mluvíme o týmové spolupráci, o řešení sociálních interakcí, dítě by mělo umět - nebo každý jedinec má různé podněty, a jestliže v 18 letech nebo v 16 letech vypustíme jedince, který v podstatě žije v jakési sociální izolaci, nemyslím si, že je to přesně to, co bychom potřebovali pro další rozvoj naší společnosti.“*

Ve shodě s panem poslancem Kořenkem se domníváme, že cílem výchovy a vzdělávání je zapojit dítě do společnosti. To je ale možné zajistit i mnoha jinými způsoby, než je docházka do školy. Všechny panem poslancem zmiňované dovednosti děti v domácím vzdělávání získávají v interakci se svými „spolužáky“, ale také s dospělými, se kterými jsou obvykle v kontaktu mnohem intenzivnějším než děti, které se vzdělávají ve škole. Tam se totiž obvykle vyskytuje 1 dospělý na cca 25 dětí, zatímco v domácím vzdělávání je to 1 dospělý na cca 3-5 dětí. Děti v domácím vzdělávání tak mají často poněkud paradoxně mnohem větší příležitost seznámit se s různými životními styly, ale i styly jednání a obecně řešení nejrůznějších životních situací díky tomu, že se vzdělávají v několika spolupracujících rodinách, kroužcích a jiných zájmových skupinách. Důkazem toho, že děti nevyrůstají v sociální izolaci, jsou absolventi domácího vzdělávání, kteří dnes působí na středních i vysokých školách a často se stávají vůdčími postavami školních kolektivů.

Marcel Chládek (ČSSD): *Máme čtyři a půl tisíce základních škol a já chci, abychom to nejprve ověřili na větším počtu škol, a ne na šesti. To je ten důvod, proč si myslím, že by ověřování, které jsem nezrušil, mělo pokračovat. Ověřování pokračuje a bude pokračovat na větším počtu škol. Pokud ho budete chtít do zákona dodat, upozornuji na výrazné riziko, že se nemusí v praxi ukázat, že domácí vzdělávání na druhém stupni je efektivní. Proto chci, aby se ověřovalo na větším počtu škol.*

Všechny děti, jejichž rodiče požádali o zapojení do domácího vzdělávání na 2. stupni ZŠ, byly ve stávajících školách zapsány. Pokusné ověřování probíhalo již sedm let, to je ve srovnání s jinými pokusnými ověřováními, které realizuje MŠMT, nadstandardně dlouhá doba. Národní ústav pro vzdělávání (přímo řízená organizace MŠMT) se ve svých závěrech vyjádřil jednoznačně: „Vzhledem k dosavadním výsledkům, zjištěním a zkušenostem z PO IV nelze předpokládat, že by se v průběhu dalšího případného prodloužení experimentu objevily zásadní skutečnosti, které by měly rozhodující vliv na možné legislativní ukotvení individuálního vzdělávání na 2. stupni ZŠ. A to jak vzhledem k bezproblémovému průběhu pokusného ověřování a k dosahovaným výsledkům žáků, tak i vzhledem k malému počtu zájemců o IV, který se v PO IV stabilně pohybuje kolem 0,02 – 0,03 % z celkového počtu žáků daného stupně.“